

Kunnan ja maakunnan talous ja rahoitus

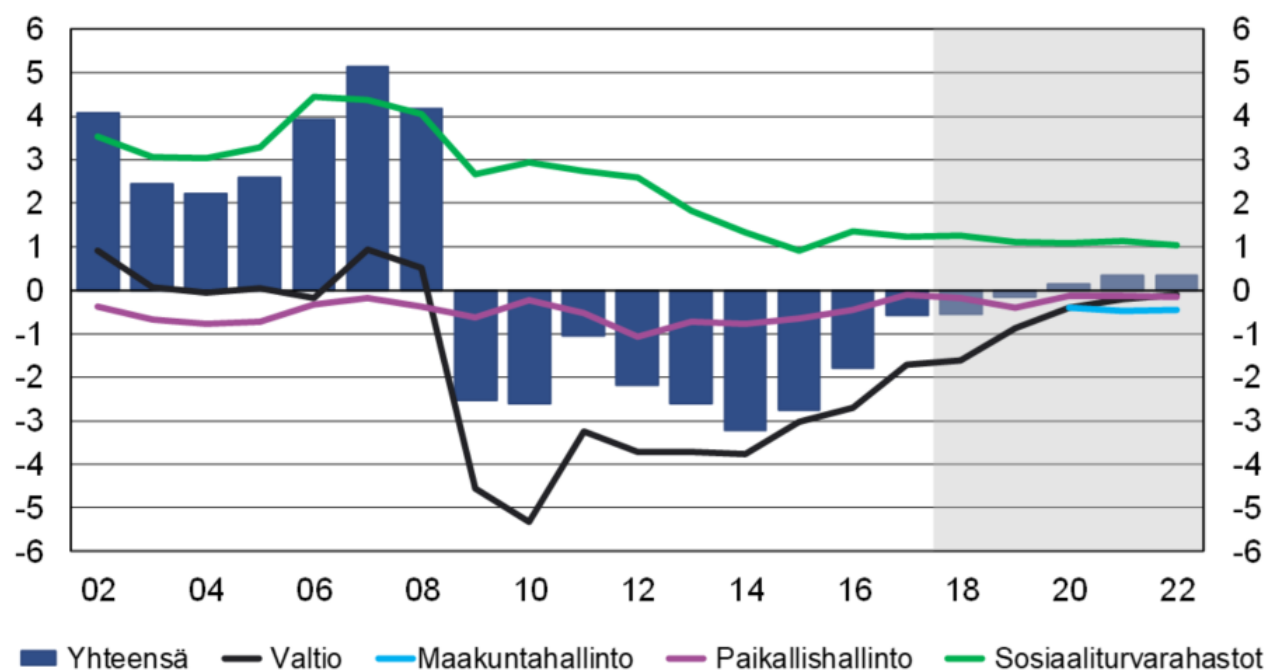
Pirkanmaan maakuntatilaisuus
9.5.2018

Sanna Lehtonen, kehittämispäällikkö
Kuntaliitto, kuntatalousyksikkö

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä

suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

Kuntatalousohjelman nostot keväällä 2018

- Kuntatalous vahvistui 2017 edelleen, mutta kuntien välillä on suuria eroja
- Maakunta- ja sote-uudistus muuttaa kuntatalouden rakenteita 2020
- Kuntatalouden näkymät suotuisat
- Kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan vaihtelevat paljon
- Kuntatalouden rahoitusasematavoite ollaan saavuttamassa
- Investointitarpeet, korjausvelka ja kasvukeskusten palvelujen ja infrastruktuurin laajentaminen haastavat kuntataloutta. Jotta investoinnit voitaisiin rahoittaa myös jatkossa, on kuntien tulokehityksen oltava vahvaa ja menot pidettävä kurissa.

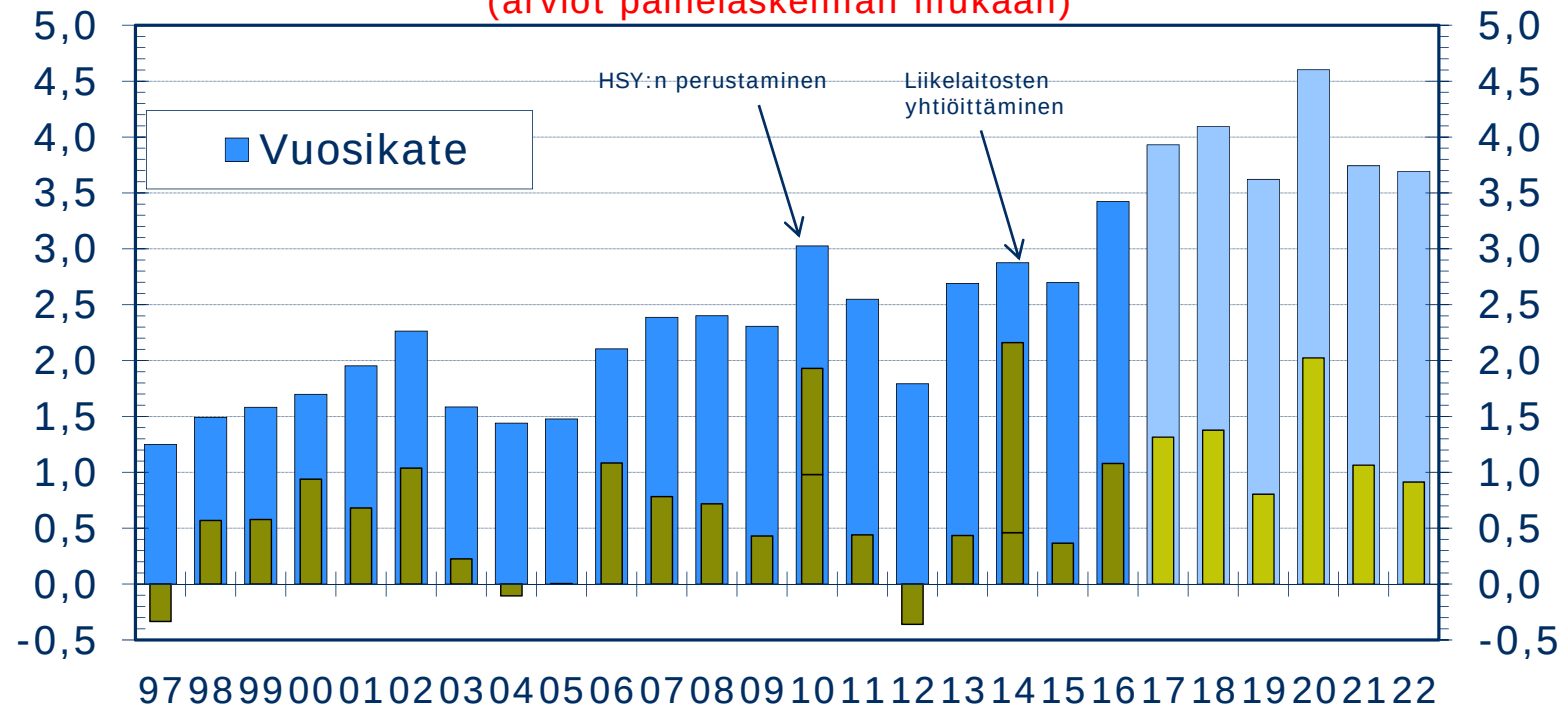
Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma vuosina 2015-2022, mrd. €

Tuloslaskelman erä	2016*	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**	2022
Toimintatulot	9,35	9,23	9,28	9,47	7,67	7,86	8,05
Toimintamenot	-37,13	-36,75	-37,34	-38,50	-19,44	-19,92	-20,43
Toimintakate	-27,78	-27,51	-28,05	-29,03	-11,77	-12,06	-12,39
Verotulot	22,10	22,54	23,17	24,22	13,65	13,27	13,54
Valtionosuudet	8,83	8,54	8,71	8,20	2,42	2,25	2,26
Rahoituserät, netto	0,27	0,37	0,26	0,23	0,30	0,29	0,28
Vuosikate	3,42	3,93	4,09	3,62	4,60	3,74	3,69
Poistot ja arvonalent.	-2,72	-2,75	-2,85	-2,95	-2,71	-2,81	-2,91
Satunnaiserät, netto	0,38	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Tilikauden tulos	1,08	1,31	1,38	0,80	2,02	1,06	0,91
muutos-%:							
Toimintatulot	1,8	-1,2	0,5	2,0	-19,0	2,4	2,4
Toimintamenot	1,0	-1,0	1,6	3,1	-49,5	2,5	2,6
Verotulot	1,5	2,0	2,8	4,5	-43,7	-2,8	2,0
Valtionosuudet	7,2	-3,3	2,0	-5,8	-70,5	-7,0	0,3

Vuonna 2017 toimintatuloja ja –menoja sekä valtionosuuksia pienentää perustoimeentulotuen laskutuksen ja maksatuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus.

Talouden paraneminen vuonna 2020 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

Kuntasektorin vuosikate sekä tilikauden tulos vuosina 1997-2022, mrd. € (arviot painelaskelman mukaan)

Vuonna 2010 tilikauden tulos sisältää HSY:n perustamisesta johtuvaa pääkaupunkiseudun kuntien saamaa kirjanpidollista myyntivoittoa noin 0,95 mrd. euroa.

Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tilikauden tulosta noin 1,7 mrd. euroa.

Vuosikatteen ja tuloksen paraneminen vuonna 2020 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

Kuntien ja kuntayhtymien bruttomenot, mrd. €

	2016	2017 1)	2018	2019	2020 2)	2021	2022
Toimintamenot	37,13	36,75	37,34	38,50	19,44	19,92	20,43
- Henkilöstömenot	20,78	20,17	20,20	20,88	10,44	10,68	10,91
- Palkat	15,93	15,84	16,01	16,61	8,42	8,62	8,81
- Muut henkilöstömenot	4,85	4,34	4,19	4,27	2,01	2,06	2,10
- Ostot (materiaalit ja palv.)	12,54	12,85	13,35	13,77	6,62	6,82	7,05
- Avustukset	2,77	2,28	2,29	2,31	1,49	1,49	1,51
- Muut toimintamenot	1,03	1,45	1,49	1,54	0,90	0,93	0,96
Korkomenot	0,33	0,33	0,39	0,44	0,38	0,40	0,41
Investoinnit	4,34	4,47	4,63	4,72	4,01	4,12	4,23
Yhteensä	41,80	41,55	42,36	43,66	23,83	24,44	25,08
Muutos- %:							
Toimintamenot	1,0	-1,0	1,6	3,1	-49,5	2,5	2,6
- Palkat	-1,1	-2,9	0,1	3,4	-50,0	2,3	2,2
- Ostot (materiaalit ja palv.)	3,2	2,4	3,9	3,2	-52,0	3,1	3,3
Menot yhteensä	0,9	-0,6	2,0	3,1	-45,4	2,6	2,6

1) Vuonna 2017 toimintamenoja (sekä toimintatuloja ja valtionosuuksia) supistaa perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirto Kelalle. Vaikutus toimintamenoihin on noin -700 miljoonaa euroa.

Kiky-sopimuksen vaikutus henkilöstömenoihin on vuonna 2017 myös noin -700 miljoonaa euroa.

2) Vuodesta 2020 lähtien menojen tasossa on otettu huomioon sote- ja maakuntamuutokset.

Kuntien verotulot vuosina 2016-2022, mrd. €

(painelaskelma, kuntien veroprosentit pidetty 2018-2019 sekä 2019-2022 samoina)

	2016*	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**	2022
					3)		
Verolaji							
Kunnallisvero	18,89	18,90	19,46	20,30	10,16	9,74	9,93
Yhteisövero	1,56	1,86	1,88	2,06	1,59	1,60	1,66
Kiinteistövero	1,65	1,77	1,83	1,87	1,90	1,92	1,95
Verotulot yhteensä	22,10	22,54	23,17	24,22	13,65	13,27	13,54
Muutos- %:							
Kunnallisvero	1,9	0,1	3,0	4,3	-50,0	-4,1	1,9
Yhteisövero	-5,5	19,5	1,3	9,1	-22,7	0,8	3,7
Kiinteistövero	4,3	7,3	3,0	2,2	1,8	1,3	1,1
Verotulot yhteensä	1,5	2,0	2,8	4,5	-43,7	-2,8	2,0
Tuloveroprosentti, keskim.	19,85	19,90	19,86	19,86	7,57	7,57	7,57
Yhteisöveroprosentti	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Osuus yhteisöverosta, %	30,92 ¹⁾	30,34	31,35 ²⁾	31,35	22,33	22,33	22,33

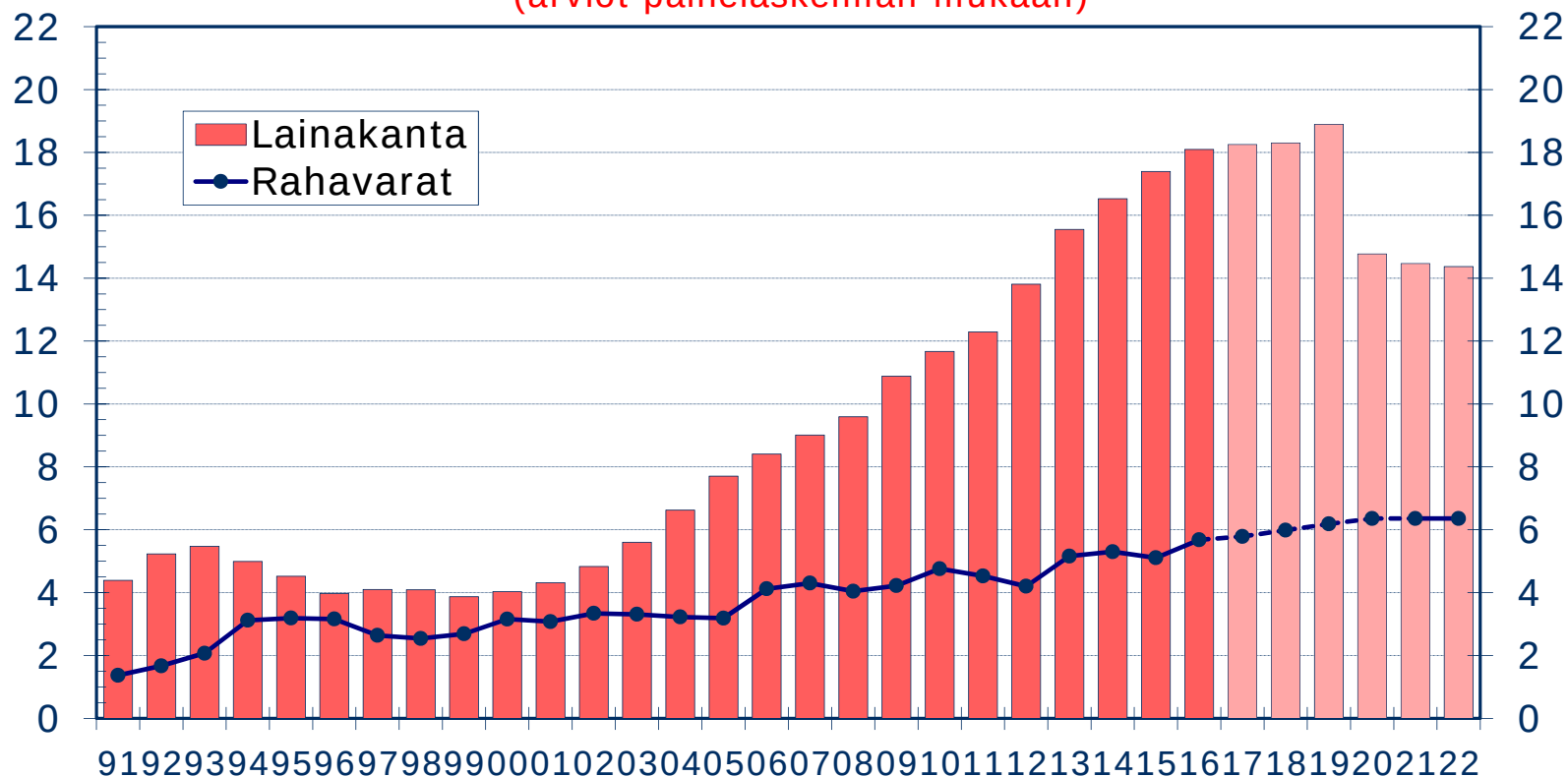
1) Kuntien yhteisövero-osuuden viiden %-yksikön määräaikainen korotus päättyi vuonna 2016

2) Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensaatina kuntien verotuloja aiotaan korottaa vuodelle 2018 yhteisöveron jako-osuutta korottamalla (60 milj. €).

3) Verotulojen kertymä pysyy vuonna 2020 korkeammalla tasolla, kuin maakuntaudistuksesta johtuvat veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkaukset antaisivat olettaa. Tämä johtuu siitä, että aiempien verovuosien verot kertyvät kunnille vuonna 2020 vielä aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta sekä rahavarat 1991-2022, mrd. € (käyvin hinnoin)

(arviot painelaskelman mukaan)

9192939495969798990001020304050607080910111213141516171819202122

Maakuntasektorille siirtyy myös sairaanhoitopiirien velat, joiden arvioidaan
kuntatalouden kehitysarviossa olevan 3,5 mrd. vuoden 2020 tasossa.

Kuntien sote-menot vuosina 2018-2019

Kannattaako kunnan lisätä vai vähentää?

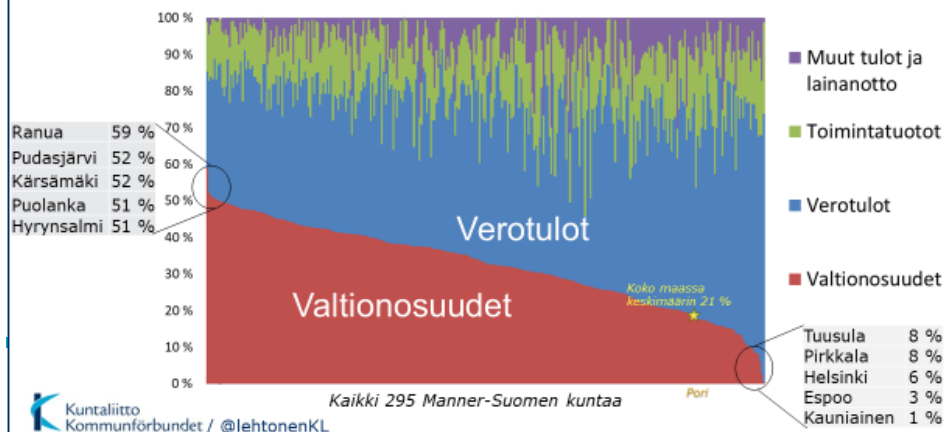
Eri toimijoilla **ristiriitaiset intressit**:

Vastaus riippuu siitä, kenen näkökulmasta asiaa lähestyy

Eri intressitahot maakunta- ja sote-uudistuksessa	Kannustin kuntien sote-kustannuksille 2018-2019
Valtio	VÄHENNÄ!
Maakunnat (esim. nykyiset sairaanhoidon kuntayhtymät)	LISÄÄ!
Kunnat (johtuen sote-muutosrajoittimesta)	VÄHENNÄ!
Kuntalaiset	LISÄÄ! / VÄHENNÄ!

Valtionosuuksien osuus kunnan kokonaistuloista – kaikki kunnat ja ääripäät 2016

Lähde: Tilastokeskus / Kuntaloustilasto 2016

yle UUTiset

Etusivu Tuoreimmat Urheilu Sää Kotimaa Ulkomaat Talous Poliittika Kulttu

Kaavi aikoo myydä kunnantalon, terveyskeskuksen ja palveluasunnot Attendolle

Kunta suunnittelee myyvänsä kiinteistöjään yksityiselle sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajalle Attendolle tai sen tytäryhtiölle.

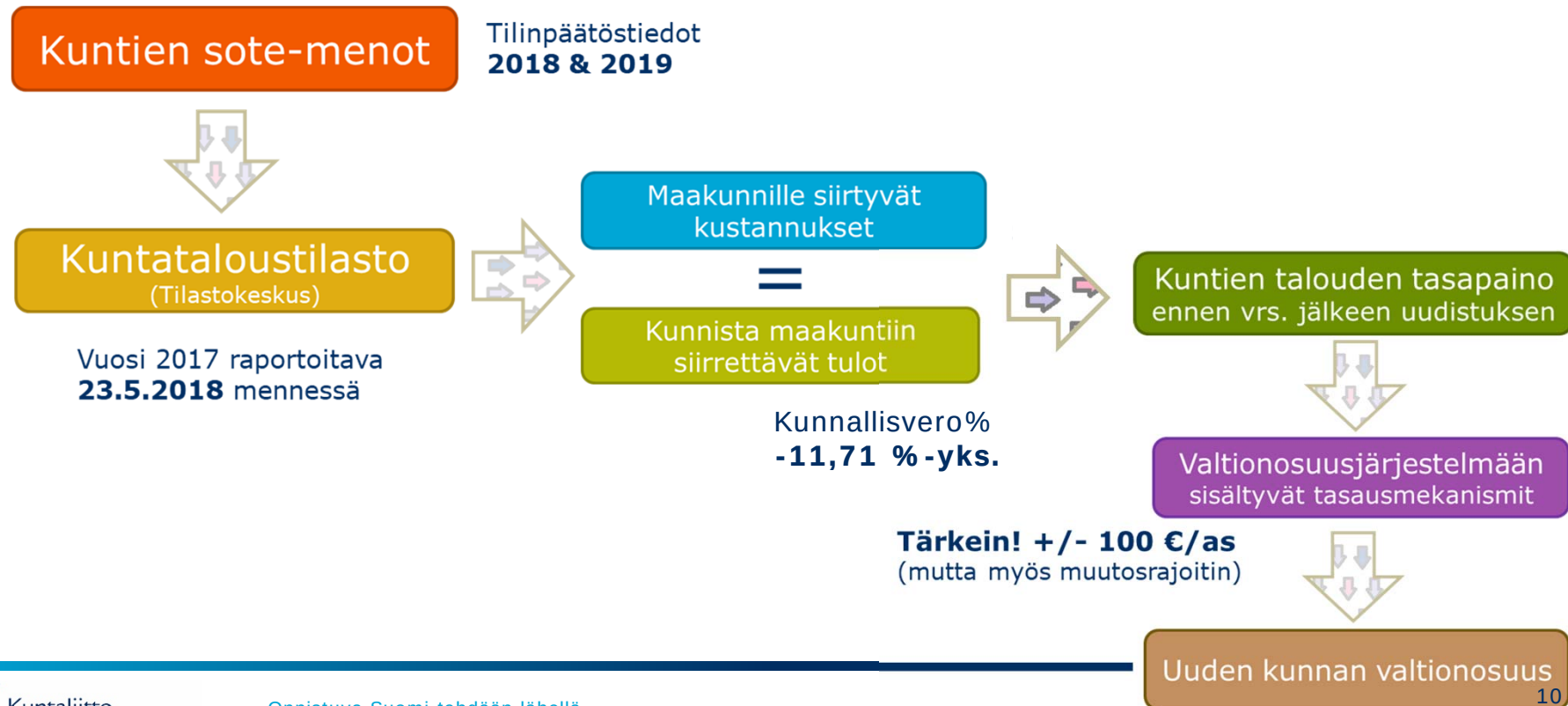

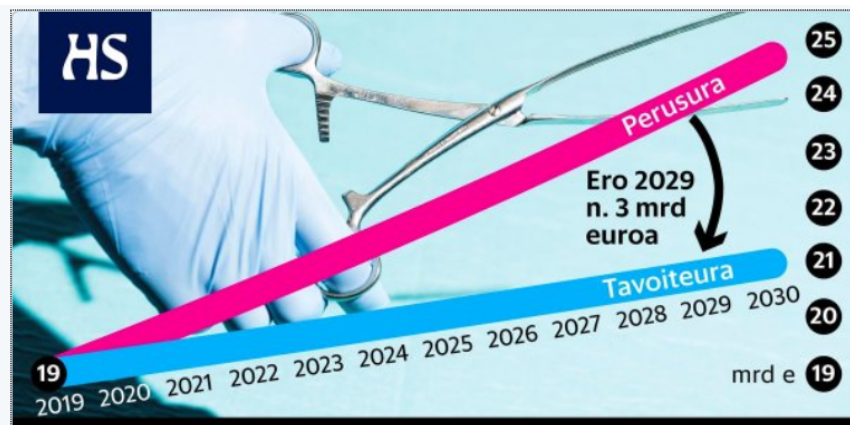
Suurten kaupunkien johtajat maakuntauudistuksesta: Mikä on kaupu...

Puolisen vuotta toiminut Suomen 21 suurimman kaupungin johtajan C21-verkosto esitti helmikuussa huolensa maakunta- ja soteuudistusten heikent...

aamulehti.fi

Maakuntauudistuksen siirtolaskenta

Hillitseekö sote-uudistus menojen kasvua kolmella miljardilla? Hallit...

Sote-kustannusten nousun takana on Suomen ikääntyminen. Keskipisteessä on vanhusten hoito, kun sotesta etsitään säästöjä ja tehostamisen varaa.

VM
24.4.2018

	PP	PS	PH	Satak	Uusim	Vs	Pirkan	Kymen	ES	Lap	KH	Pohj	EK	EP	KAI	KP	RS	PK
Terveyshuollon tuottaminen																		
Terveystieteiden tutkimus ja kehitys																		
Terveyshuollon ja lääkityksen järjestäminen																		
Tuotanto- ja palvelusotien rakentaminen																		
Asiakaskokemuksen parantaminen ja palvelusotien kehittäminen																		
Varustaminen																		
Maakuntien välisen yhteistyön kehittäminen																		
Terveystieteiden ja lääkityksen kehittäminen																		
Palvelusotien ja palvelusotien kehittäminen																		
Maakuntien välisen yhteistyön kehittäminen																		
	6	8	1	3	3	4	8	1	6	0	7	2	6	2	1	6	5	6

-määrä

EI HÄTÄÄ. PISTEYTYKS ON
TÄYSIN KIVUTON TOIMENPIDE
JA KESTÄÄ VAIN HETKISEN...

AAMULEHTI

Maakuntien rahat eivät tule riittämään

Maakuntavalmistelu keskeiseksi huolenaiheeksi ovat nousseet muutokset. Kun maakunnat lähtevät tammikuussa 2020 pyörimään, alkavat niin palkanmaksu kuin muutkin velvoitteet, samaan aikaan kun monet rakenteet on pitänyt luoda tyhjistä. Minkäänlaista puskuria omaisuuden muodossa ei maakunnilla ole, vaan jos rahat eivät riitä, tulee valtion antaa lisärahaa tai maakuntien leikata palveluita. Uudellamaalla arvot vuosittaisesta vajeesta vuoden 2020 jälkeen pyörivät 200–400 miljoonassa. Pienemmän vä-

kimäärän Pirkanmaalla voidaan arvioida vastaaviksi kustannuksiksi noin 100 miljoonaa euroa. Josko valtion lisärahaa vajeiden paikkaamiseen tulisi, täytyy maakuntien toinen toistaan vastaan rahasta kilpailla.

Toinen olennainen kustannusriskkejä luova rakenne tulee olemaan maakunnista eriytetty kiinteistöyhtiö. Jos maakuntien kiinteistöyhtiöille asetetaan kovat tuottotavoitteet, on yhtiölle kannattavaa hankkia eroon kiinteistöistä erityisesti kaupungeissa. Uhkana voi hyvinkin olla, että maakuntahallinnolle tulee

kovat paineet asuttaa vaikkapa tamperelaisia vanhuksia ympäri maakuntaa, missä kiinteistöyhtiöiden kustannukset ovat pienemmät.

Oma lukunsa kustannuspaineiden luomiseen on lisääntynyt kysyntä, jossa yksityiset terveyspalveluyhtiöt kilpailevat mielellään mahdollisimman helpoista asiakkaista. Samalla terveysyhtiöt lisäävät tietenkin tarjontaa, johon liittyvät kustannukset pitää jostain maksaa. Asiaa ei helpota lainkaan ajatus siitä, että samalla mallilla vielä pitäisi säästää.

Kun sote- ja maakuntaudistuksia käsitellään eduskunnassa,

ei näitä huolia tule vähetellä. Valtionvarainministeriön tavoitteena on koko ajan ollut kustannussäästö. Jos maakunnan rahoitus pohjaa ei saada turvattu, johtaa sote- ja maakuntaudistus käytännössä joko vähäisempiin palveluihin, suurempiin asiakasmakeluihin tai molempiin. Olisikin koko maakunnan etu, että niin oppositio- kuin hallituspuolueiden kansanedustajat havahtuisivat merkittäviin epäkohtiin.

JAANKO STENHÄLL

valtuustoryhmän pj. (vihr.), Tampere

MIKKO AALTONEN

valtuustoryhmän pj. (vas.), Tampere

Maakuntien rahoituksen lähteet

**Valtiolta siirtyviä
tehtäviä vastaava
rahoitus siirtyy
maakunnille, yhteensä
1,07 mrd. €**

**Kuntien valtionosuus- ja
verotuloja siirretään valtiolle
maakuntien rahoitusta varten
17,6 mrd. euroa**

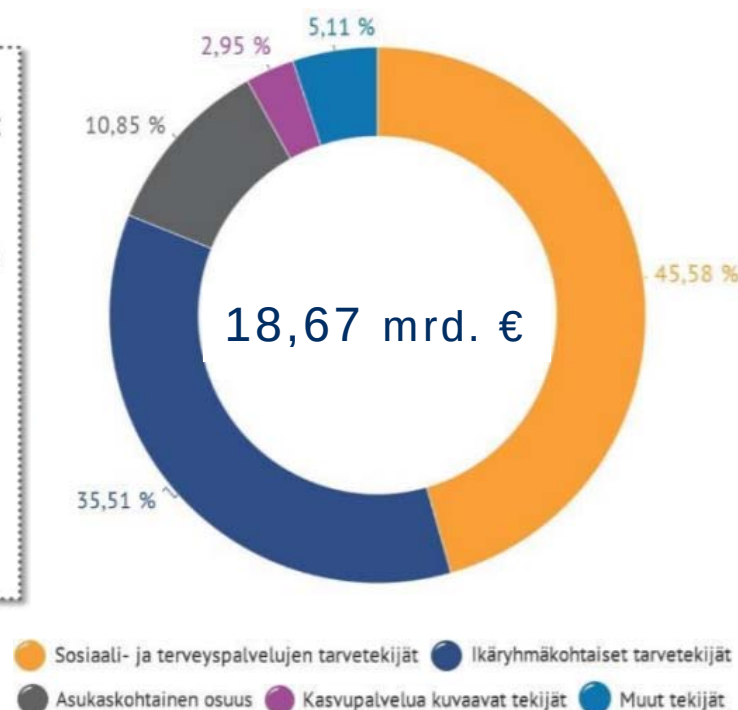
24,7 mrd. € MAAKUNTA

**Myynti- ja maksu- ja
muut käyttötuotot
3,2 mrd. €**

**Erillisrahoitus maakunnille
2,8 mrd. €**

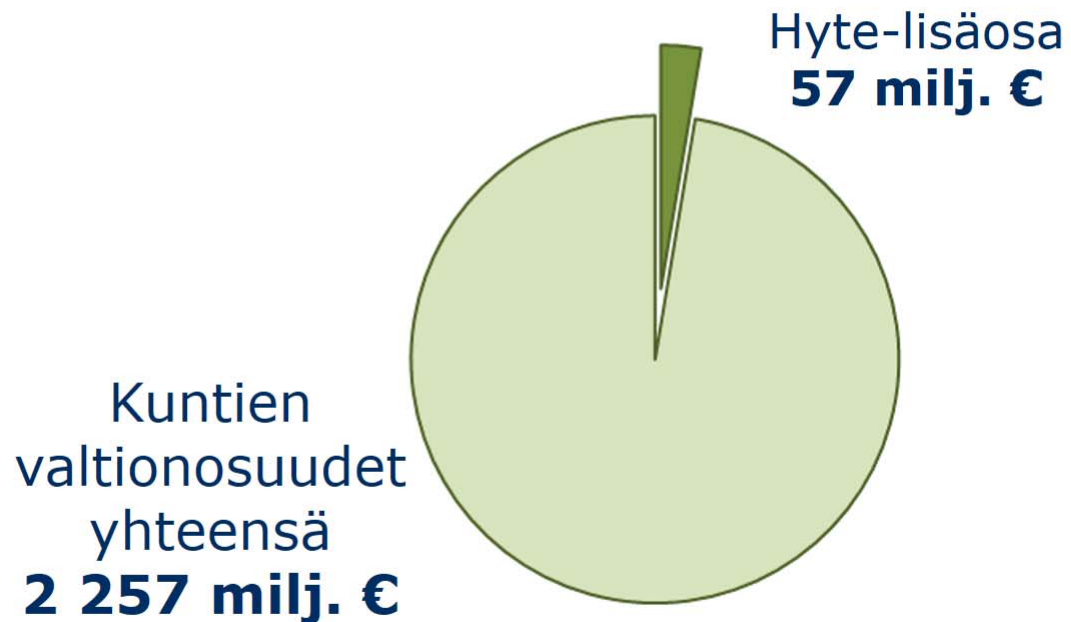

Maakunnan yleiskatteinen rahoitus

Uuden kunnan valtionosuus 2020→

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa

Hyte-lisäosan perusteella
jaetaan **57 milj. euroa**

- Hyte-lisäosa on noin **2,5 %**
uuden kunnan valtionosuudesta
(57 / 2 257 milj. €)

- Valtionosuudet ovat noin **9 %**
uusien kuntien kokonaistuloista
(2 257 / 25 000 milj. €)

→ Valtionosuuden hyte-lisäosa
on noin **0,24 %** uusien kuntien
kokonaistuloista (25 000 milj. €).

Kuntatalousyksikön edunvalvonta

Kunnat

- Siirtolaskelmat ja kuntataloustilasto
- Kuntien talouden ”simulointi”
- Verotulojen ja valtionosuuksien muutokset
- Kuntien investointikyky
- Kuntien sopeutusmahdollisuudet
- Omaisuusjärjestelyt

Maakunnat

- Tiukka talouden ohjaus: maakuntaindeksi, neuvottelumenettely, arviontimenettely
- Muutoksen ylimääräiset kustannukset: palkka-harmonisointi, toimitilat, asiakasmaksujen harmonisointi, ICT ja hallinto
- Välivaiheen arvonlisäverotus
- Valinnanvapauden korvausmalli
- Verotusoikeus

Kuntatalous kohti 2020-lukua

Kuntatalous on suurten muutosten edessä, kun maakunta- ja sote-uudistus myllertää perusteellisesti koko julkisen hallinnon tehtävät, ohjauksen ja talouden.

Kuntien ja maakuntien taloutta on tähän asti tarkasteltu lähinnä uudistuksen siirtymävaiheessa. Siirtymävaiheen jälkeiseen aikaan kurkistaminen on jäänyt vähemmälle.

Kuntatalous kohti 2020-lukua -julkaisu paikkaa osaltaan tätä aukkoa ja koettaa herättää keskustelua lähivuosien haasteista ja myös niiden ratkaisuvaihtoehtoista

Lataa maksuton Kuntatalous kohti 2020-luku -julkaisu täältä http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3445.

Kuntatalous kohti 2020-lukua

Asiantuntijanäkemyksiä kuntatalousyksiköstä

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kiitos!

Sanna Lehtonen
kehittämispäällikkö
Kuntatalous
Suomen Kuntaliitto ry
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
+ 358 50 575 9090
sanna.lehtonen@kuntaliitto.fi

